

Theo Maassen raakt een open zenuw: mag je je nog bemoeien met de opvoeding van andermans kind?

Theo Maassen stuurde een peuter en zijn begeleider de zaal uit. De aandacht voor dat voorvalletje leert dat de gedeelde verantwoordelijkheid over onze kinderen steeds meer ‘onbekend terrein’ is.

dinsdag 28 maart 2023 om 3.25 uur

lectrr

Philippe Noens Docent Gezinswetenschappen aan Hogeschool Odisee. Auteur van Mogen we nog wel straffen? (Borgerhoff & Lamberigts).

‘Langs de schaduw van jouw wanhoop / Overwoekerd het besluit / Door de storm, nog niet bedwongen / Slechts de tranen op de ruit’ Zo begon een gedicht dat de Nederlandse cabaretier Hans Teeuwen in de show *Trui* (2000) op het podium voordroeg. Na het gedicht klapte het publiek beleefd en ingetogen, tot Teeuwen vroeg: ‘Is er iemand in de zaal die enig idee heeft

waar het over ging? Ik ook niet! Maar dan is het toch heel frappant, dat de hele zaal hier muisstil wordt en die bagger beloont met applaus! Dat is dan mijn publiek, hé!’

Teeuwen ontregelde zijn publiek even. Hij speelde met de bereidheid van de toeschouwers om hun scepsis op te schorten en verbeelding toe te laten – in vakjargon heet dat *suspension of disbelief*. Je weet dat draken niet bestaan, maar de gecreëerde wereld in *Game of thrones* is zo meeslepend dat je bereid bent je realiteitszin te laten varen. De cabaretier ridiculiseert die ‘opschorting van ongelof’ – tot een seconde geleden begreep het publiek misschien niet alles van het gedicht, maar het ‘geloofde’ wel dat Teeuwen een treffend stukje poëzie voordroeg. Tot de performer het tapijt onder hun voeten wegtrok, en het publiek uitlachte over zoveel bereidwillige naïviteit.

Maar het stukje comedy onderstreept nog iets anders: framing is alles. Hoe een kwestie wordt gekaderd, maakt alle verschil. Denk aan corona: het duurde even voor we de ernst van die epidemie inzagen omdat de framing circuleerde dat het maar om een exotisch, nieuw griepje ging. Door een omgekeerd urinoir te signeren en tentoon te stellen, framede de Franse kunstenaar Marcel Duchamp de pispak als kunst – minstens stelde hij de bezoeker de vraag: wat is kunst? Performers, kortom, ensceneren en bespelen een publiek graag. Houden het veelvuldig een spiegel voor. Net als de nar de koning graag in zijn hemd zet.

The show must go on

Niemand begrijpt de kracht van framing beter dan de cabaretier, en metgezel van Teeuwen, Theo Maassen. In de film [Doodslag](#) (2012), waarin Maassen de hoofdrol vertolkt, laat hij samen met regisseur Pieter Kuijpers duidelijk zien hoe (makkelijk) framing werkt. In de film slaat een ambulancier (Maassen) een Marokkaanse jongen tegen de grond, die daarna overlijdt. Later voert een cabaretier die ambulancier op in zijn show. De ene avond als held, iemand die gewoon zijn werk wou doen, maar een bende vervelende jongeren op zijn weg vond, waarna het uit de hand liep. De andere avond benadrukt de cabaretier het fysieke overwicht van de ambulancier, en het andere kleurtje van ‘de jongen, nog een kind’. Het publiek reageert navenant.

Die boodschap uit de film kwam bij me op toen ik hoorde dat Maassen vrijdag [een driejarige en zijn begeleider vroeg de zaal te verlaten](#). Het is best knap dat de cabaretier even aanstipte dat zijn show niet peuterproof is. Even mooi was het om te lezen dat de begeleider van de peuter zich nog excuseerde vooraleer de zaal te verlaten. Maassen zelf verwijst naar de organisator. Die had de begeleider erop moeten aanspreken. Misschien, maar die suggestie kun je ook maken naar het publiek. Dat applaudisseerde blijkbaar goedkeurend terwijl kind en begeleider de zaal verlieten.

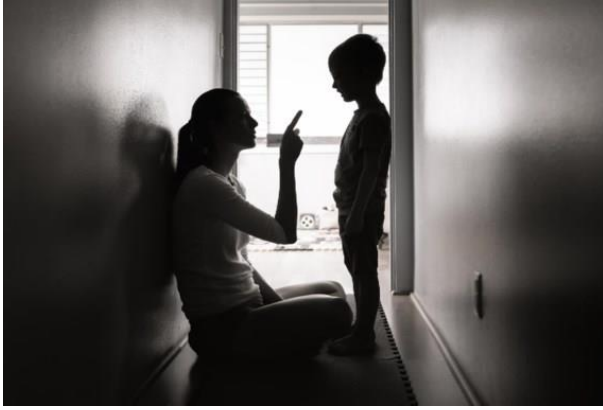

Maar stel dat Maassen de voorstelling had stilgelegd, gepolst had naar de leeftijd van het kind, zich erover had verbaasd en er zich dan vanaf had gemaakt met enkele grapjes over ‘zijn jongste fan’ alvorens de show verder te zetten. Kind en begeleider waren in dat geval netjes blijven zitten. Zou het publiek verbolgen gereageerd hebben, of zou het het moment van zich af hebben gelachen?

Om een bruggetje naar de Oscaruitreiking van 2022 te maken: het publiek daar ageerde ook vreemd toen acteur Will Smith de bühne opliep om ceremoniemeester Chris Rock een kaakslag te verkopen. Het ene moment is weliswaar het andere niet, en het ene publiek is het andere niet, maar beide voorvallen tonen wel aan hoe we ons nogal makkelijk conformeren tot een onzichtbare massa die vooral niet te veel deining wil veroorzaken. The show must go on.

Hand in eigen boezem

En stel dat u of ik plaatsnemen in de schouwburg, en pal naast ons neemt iemand een peutertje op schoot. Zouden we spontaan het gesprek met de ouder aangaan? Van u weet ik het niet, maar over mezelf twijfel ik sterk. Uit beleefdheid, uit schroom, maar ook uit desinteresse (‘niet mijn kind’) en uit angst voor een snedig weerwoord zou ik vermoedelijk zwijgen. Om het wat gewichtig uit te drukken: vrijdag nam de performer, niet de volwassenen in het publiek, een pedagogische verantwoordelijkheid op. De spiegel die Maassen ons daarmee voorhield, is gebarsten: de solidariteit tussen opvoeders brokkelt zienderogen af.

Volwassen zijn heeft niet alleen te maken met stemrecht of biologische rijpheid. Het gaat bovenal over een verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de nog-niet-volwassenen. Een - gemeenschappelijk besef dat de jongere generatie het niet alleen kan, dat we hen moeten begeleiden in, maar ook beschermen tegen, de grotmensenwereld. We zijn hoe langer hoe minder geneigd elkaar bij te staan in het opvoeden van onze kinderen. We helpen elkaar niet meer, zijn liever onderdeel van een anoniem publiek dan ons te tonen als bondgenoten in het grootbrengen van kinderen.

We moeten het voorval in de show van Theo Maassen natuurlijk niet groter maken dan het is. Maar krijgt het moment niet zoveel (media)aandacht omdat het net in deze tijden nogal gevoelig ligt, een volwassene die een opvoeder aanspreekt over wat wenselijk is te doen met zijn kind? Had zo'n voorvalletje vroeger de krant gehaald? Vast niet, toen was er toch meer een gedoogmentaliteit om elkaars kinderen zowel te berispen als te inspireren. Dat soort 'mee opvoeden' is, zoals de titel van de cabaretshow aangeeft, misschien inderdaad stilaan 'onbekend terrein'.